

36 600 XVI Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) voor het jaar 2025

Nr. 185 Brief van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 mei 2025

Hierbij informeer ik uw Kamer graag, mede namens de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp, over de inzet van Nederland bij de 78^e World Health Assembly (WHA), de jaarvergadering van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). De WHA vindt van 19 tot en met 27 mei 2025, plaats in Geneve. De Directeur Generaal Volksgezondheid zal de eerste dagen als delegatieleider aanwezig zijn.

Tijdens de WHA staan verschillende gezondheids-gerelateerde onderwerpen geagendeerd en bespreken de lidstaten organisatorische zaken van de WHO op het gebied van onder meer financiën en bestuur. In deze brief ga ik nader in op de voor Nederland belangrijke onderwerpen en de inzet daarop.

Daarbij is het goed te weten dat de Nederlandse inbreng in de besluitvormende gremia van de WHO, zoals de jaarlijkse WHA, zoveel mogelijk plaatsvindt in afstemming met de andere lidstaten van de Europese Unie (EU). Waar mogelijk spreekt de EU met één stem.

Bij de toespraak tot de plenaire vergadering van de WHO zal Nederland onder andere steun uitspreken voor:

- ☐ Het werk van de WHO in algemene zin en het belang voor Nederland daarbij.
- ☐ De noodzaak om de WHO efficiënter te laten functioneren en te hervormen nu deze door het vertrek van de VS financieel onder druk staat.
- ☐ De wijzigingsvoorstellen voor het werkprogramma en de begroting 2026-2027 van de WHO, die hiervan het gevolg zijn.

Nederland zal tijdens de WHA samen met andere landen een tweetal side events organiseren, te weten één over Digital Health en één over Mental Health en dan met name suïcide preventie.

De WHO

De WHO is in 1948 opgericht met als doel de gezondheid van mensen wereldwijd te bevorderen. Dit komt tot uiting in het ontwikkelen van gezondheidsbeleid en -normen, het coördineren van de wereldwijde inzet op gezondheidsuitdagingen, het ondersteunen van landen bij het versterken van hun gezondheidssystemen, het verbeteren van de gezondheid van kwetsbare groepen, het bevorderen van wetenschappelijk onderzoek en innovatie, het verstrekken van (medische) noodhulp en het bevorderen van complementaire samenwerkingsverbanden en partnerschappen. Een bekend succesverhaal is het wereldwijd uitroeien van de pokken, de eerste ziekte in de geschiedenis die volledig is uitgebannen. Inmiddels is de wereld hard op weg om ook polio uit te roeien. Meer recent speelt de WHO een centrale rol in coördinatie van de wereldwijde inzet om pandemische paraatheid en respons van landen te versterken.

De Nederlandse inzet

Voor Nederland is het van belang dat de volksgezondheid wereldwijd zo goed mogelijk is. Dit draagt bij aan (economische) stabiliteit in de wereld en versterkt ook onze eigen weerbaarheid. Daarnaast biedt dit ook kansen voor handel en kennisuitwisseling voor onder meer de Nederlandse *Life Sciences and Health* sector. De WHO is voor het Nederlandse gezondheidsstelsel een centrale, technische en coördinerende actor binnen de mondiale gezondheidsarchitectuur. Het kabinet zet daarom in op een WHO met voldoende financiële armslag, zoals aangegeven in de Nederlandse mondiale gezondheidsstrategie.

Begin dit jaar hebben de VS aangekondigd de WHO te verlaten. U bent hierover geïnformeerd via mijn brieven van 5 maart¹ en 12 mei² jl.

Eén van de consequenties hiervan is dat de VS zowel in financiële - als personele zin niet meer aan de WHO bijdragen. Hierdoor zullen de begroting en de prioriteiten uit het WHO-werkprogramma moeten worden aangepast. Het secretariaat van de WHO bereidt momenteel concrete voorstellen voor aanpassing van begroting en werkprogramma voor. Tijdens de WHA zullen de lidstaten hierover in gezamenlijkheid tot besluiten moeten komen. Ik ben niet voornemens extra financiële middelen beschikbaar te stellen.

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2024-2025, 36 600 XVI, nr. 176

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2024-2025, 36 600 XVI, nr. 183

Bij de vorige WHA zijn afspraken gemaakt over het werkplan van de WHO voor de jaren 2025-2028. In dat document werd een mondiale agenda gepresenteerd voor het bevorderen van gezondheid en welzijn, het bieden van zorg en het beschermen van gezondheid en welzijn voor iedereen, overal.

Nederland heeft bij de totstandkoming hiervan ingezet op de verankering van de mondiale gezondheidsstrategie, zoals antimicrobiële resistentie (AMR), pandemische paraatheid, klimaatadaptatie en -mitigatie, universele toegang tot eerstelijns gezondheidszorg en universele toegang tot seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR) voor vrouwen, meisjes en kwetsbare groepen.

Het kabinet zal de voorstellen van de WHO toetsen aan de hand van bovengenoemde prioriteiten en of het voorgenomen werk invulling geeft aan de specifieke rollen die de WHO moet vervullen, zijnde:

- De normatieve functie, door middel van het ontwikkelen van internationale richtlijnen, gebaseerd op wetenschappelijke data.
- Technische ondersteuning, waaronder het in stand houden van essentiële monitorings-, surveillance- en datasystemen. Denk hierbij aan informatie over infectieziekten zoals influenza, hiv/aids, TB en Polio, waar ons Nederlands zorgstelsel voor pandemische paraatheid van afhankelijk is.
- Versterken van nationale gezondheidssystemen en weerbaarheid voor gezondheidsdreigingen (*all hazards resilience*) inclusief klimaatverandering, toegang tot eerstelijnszorg (inclusief SRGR) en universele gezondheidsdekking (*Universal Health Coverage*) en het steunen van lidstaten bij de totstandkoming van financiering voor gezondheid.
- In stand houden van een gezonde operationele organisatie, met voldoende verantwoordingsinstrumenten richting lidstaten en WHO-personeel.
- Richting geven aan en coördineren van internationale gezondheidsinitiatieven, inclusief de aanpak van grensoverschrijdende gezondheidsdreigingen.

Conform de beleidsbrief Ontwikkelingshulp³, houdt de kabinetsinzet oog voor de noodzakelijke bijdrage van de WHO aan:

- a) Nederlandse handel en economie,⁴
- b) veiligheid en stabiliteit (zoals pandemische paraatheid; toegang tot gezondheidsdiensten en medische middelen, etc.),

³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2024-2025, 36 180, nr. 133

⁴ In 2025, bedraagt de Nederlandse bijdrage aan WHO voor de verplichte lidmaatschapskosten en vrijwillige bijdrage EUR 16.76 miljoen. WHO koopt jaarlijks voor circa \$ 82 miljoen aan goederen en diensten in bij Nederlandse bedrijven (2020-2023).

- c) migratie (zoals gastlanden bijstaan in hun gezondheidsbeleid en -systemen voor migranten en vluchtelingen).

In het regeerakkoord is afgesproken dat Nederland actief bijdraagt aan het versterken van de multilaterale samenwerking. Nederland blijft de WHO steunen, zowel financieel- als technisch-inhoudelijk, zodat Nederland samen met de WHO en andere lidstaten gezondheidsuitdagingen, die ook voor de Nederlandse samenleving relevant zijn, kan aanpakken.

Overige inzet WHA

Het proces van onderhandelingen rondom het pandemieverdrag is afgerond en de verwachting is dat tijdens deze Wereldgezondheidsvergadering de verdragstekst zal worden vastgesteld. Uw Kamer is hierover separaat geïnformeerd per brief, waarin wordt ingegaan op het akkoord dat bereikt is over de tekst van het pandemieverdrag en de volgende processtappen⁵. Voor de goede orde, er wordt tijdens de WHA géén pandemieverdrag ondertekend. Er wordt de komende 12-24 maanden verder onderhandeld. Daarna komt het pandemieverdrag op de agenda van uw Kamer middels een uitdrukkelijke parlementaire goedkeuringsprocedure.

Op de agenda van de WHA staat verder nog een aantal andere onderwerpen met geopolitieke raakvlakken. Zo wordt opnieuw een rapport over de implementatie van de resolutie over de gezondheidsgevolgen van de Russische invasie in Oekraïne en daarbuiten besproken. Onder dit item zal een EU statement worden uitgesproken waarin onder meer de Russische agressie wordt veroordeeld.

Daarbij wordt steun uitgesproken voor het werk van de WHO in Oekraïne en omliggende landen om de gezondheidssystemen te herstellen en versterken, en voor de voortgezette inspanning voor wederopbouw en vrede.

Daarnaast wordt de gezondheidssituatie in de Palestijnse Gebieden besproken.

Dit gebeurt jaarlijks onder het terugkerende item waar het rapport over de gezondheidssituatie in de Palestijnse Gebieden en de Golanhoogten wordt behandeld. Hier wordt doorgaans een resolutie gepresenteerd. Ook wordt onder het item over het WHO werk in

⁵ Tweede Kamer, vergaderjaar 2024-2025, 25 295, nr. 2228

noodsituaties, een resolutie over de humanitaire situatie in de Gazastrook behandeld, gebaseerd op een eerder aangenomen resolutie⁶ zoals aangenomen tijdens de Speciale Sessie van de WHO Uitvoerende Raad op 10 december 2023. De resoluties van de komende WHA zullen op merites worden beoordeeld.

Verder is van belang om erop te wijzen dat Nederland, conform de motie van het lid Van der Burg (VVD)⁷, met een aantal gelijkgezinde landen meermaals bij de WHO heeft aangedrongen op betekenisvolle deelname van Taiwan aan bijeenkomsten in WHO-verband, waaronder deelname van Taiwan als waarnemer bij de WHA.

Ten slotte zal worden gesproken over de gewijzigde strategie rond traditionele medicijnen. Nederland heeft tijdens de onderhandelingen hierover het belang van duurzaamheid en biodiversiteit en het toepassen van een *One Health* aanpak, benadrukt. Hierbij wordt in acht genomen dat de gezondheid van mens, dier en milieu essentieel zijn voor veilige en effectieve traditionele medicijnen. Hierbij is, conform de motie Graus⁸, ook aandacht gevraagd voor de infectierisico's van het gebruik van wilde dieren voor de productie van traditionele medicijnen.

Youth delegate

Om toekomstige gezondheidsprofessionals te betrekken bij internationaal gezondheidsbeleid en de bredere Nederlandse inzet op betekenisvolle jongerenparticipatie in (multilaterale) besluitvorming te bevorderen, zal zoals voorgaande jaren, ook een studente geneeskunde als 'youth delegate' onderdeel zijn van de Nederlandse delegatie.

In navolging van deze brief zal ik uw Kamer na de WHA over de uitkomsten informeren.

De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M. Agema

⁶ https://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/EBSS7/EBSS7_R1-en.pdf

⁷ Tweede Kamer, vergaderjaar 2024–2025, 35 207, nr. 94

⁸ Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 29 683, nr. 295